

MEIE LEHE KOLMANDAD JÕULUD

Peaaegu endilegi märkamatu oleme jõudnud Koolibri Uudiste kümnennda numbrini ja ühtlasi kolmanda jõulunumbrini. Seoses pisukese juubeliga küsime teiltki otsesõnu arvamust oma lehe kohta: on meie lehe kümme numbrit teile vajalikku informatsiooni pakkunud, mida saaksime paremaks muuta või teisiti teha? Ootame tagasisidet e-posti aadressile koolibri@koolibri.ee, huvitavamad mõtted näevad trükivalgust meie järgmise aasta esimeses numbris ning pärjatud meie selle aastalõpu tähtse „Eesti rahva ennemuistsete juttudega“.

Et aasta lõpp on tehtu ja tegemata vaagimise aeg, teevad meie südame raskeks mõned võlad: hilinenud on 5. klassi ja gümnaasiumi inimeseõpetuse komplekt, kirjatehnikavihik,

6. klassi saksa keele kuulamisülesannetega CD. Hilinemise põhjuseid on

mitmeid ja nii mõnegi nimetuse korral esineb neid rohkem kui üks, kuid

meie jaoks olulisim neist on tahtmatu anda järele kvaliteedis. Nähes, et midagi saab õpiku või töövihiku juures veel parandada, täiustada, huvitavamaks muuta, siis me teeme seda seni, kuni võime julgelt ja rõõmsalt maketi trükikotta saada, süda rahul, teades, et oleme andnud endast parima. Jääb ju õppekirjandus koolidesse aastateks ning järgmisel aastal juba parandatud kordu-trüki väljaandmine satub vastuollu meie eetiliste töekspidamisega.

Lähenevate jõulude ja uue aasta vaiksuse ootuses soovime teile mõnusat iseolemise aega jõulude ajal, kärtsu-mürtsu aastavahetuseks ja teusat uut aastat!

Ning ega see taligi taeva jää!

TEIE KOOLIBRI

ENNEMUISTSED JUTUD ON ÜKS KARASTAV RAHVA SOOL

Kas oleks vana Toa-Jaagup, Kaarli mõisa teener, osanud uneski näha, et aidamehe pojale Vidrikule pajatatud lugudest oma 200 aastat hiljem ei tea mitmes kordu-trükk välja antakse. Küllap mitte. Et „Ennemuistsetest“ seasugune bestseller kujuneb, poleks uskunud vast ka Friedrich Reinhold ise. Kuid et mida aeg edasi, seda enam vanu jutte tunnustama hakatakse, teadis Kreutzwald hinnata juba tol ajal. Oli ju tema üks esimesi, kes pöördus avalikkuse poole palvega laiemalt rahvapärismi koguda. Ka talurahva raamatukeses „Sipelgad II“ manitseb Kreutzwald esivanemate pärandust austama, ta ütleb, et „ennemuistsete juttude on üks karastav rahva sool; tahaksite teie oma soola maha puistata, siis läheks kõik liha mädanema.“

Kuid olgugi et tolle aja vaimne pinnas rahvaluule kogumiseks ja väljaandmiseks tundus soodne, oli juttude avaldamisele siiski pikk ja vaevaline. Kreutzwaldi sõnul puuduvad lugejad ning ükski kirjastaja ei taha panna raha ettevõtmise, mille puhul ta vähemalt oma väljaminekuid ei saa katta.

Samuti peavad jutud, nagu iga teinegi jututoodang sel ajal, käima läbi tsensori valvsa pilgu alt. Tsenzor Mickwitz nõuabki, et juttudest keelataks kaks: „Võllamehikesed“ ja „Naljakas härjamüümimine“, sest need kompromiteerivad pastoreid. Kahtluse alla langevad veel „Kullaketrajad“ ja „Kuuvalgel vihtlejad neitsid“. Esimese puhul kardab Mickwitz, et seal kirjeldatud nõiarohud võiksid ahvatleda lugejaid neid järele proovima. Teine jutt olevat aga ohtlik selle poolest, et lugeja, kelle silme ette on maalitud pilt kuuvalgel viht-

levatest neitsitest, võiks samuti nagu muinasjutukangelane lõppeda igatsusest seda ilusat pilti uuesti oma silmaga näha. (August Annist, kes on ennemuistsete jutte analüüsinud, kirjutab, et see lugu kajastab suurel määral ka Kreutzwaldi enda romantilist poolust.). Kreutzwaldi õnneks ei jaga Mickwitz liialdatud kahtlusi tollane peatsensor, kes annab siiski loa juttude trükkimiseks.

Tsensuuri märges „Sensuri poolest lubatud“ käsikirjal, ilmub 1860. aastal lõpuks juttude esimene jagu. Plaanis on kohe ilmutada ka teine jagu, kuid mööduvad aastad ja lubatud lisa ei tule. Kirjas akadeemik Schiefnerile kurdab Kreutzwald, et „ennemuistsete juttude trükkimine on jälle mõnda aega seismas, sest ladujad ei suutnud dešifreerida minu armastuseväärselt käekirja, mistõttu manuskriptist lasti valmistada ärakiri.“

Õnnetus juhtub ka trükikoja omaniku vahetusel, nimelt läheb osa Kreutzwaldi käsikirjast kaduma.

Et Tallinnas kirjastamine ei edene, pöördub Kreutzwald oma vana kirjastaja Laakmanni poole Tartus ning mõne aja pärast näevad trükivalgust ka teine ja kolmas jagu. Tiraaz on mõlemal korral 1500 eksemplari, kuid müük vaevaline. Kreutzwald seletab seda osalt vennastekoguduse mõjuga, osalt arvatavasti ka tolle-aegsete üsna kunstikaugete tõlkemuganduste ja rahvaraamatute mõjuga. Kirjas maalikunstnik Kölerile kaebab ta, et „senise sopakirjandusega on eestlast rohkem kui veidraks tehtud, nii et midagi paremat ei vasta tema maitsele.“

Kuid 1864. aastal tuleb ootamatu abi: Soome kirjanduse selts on nõus Kreutzwaldi käsikirja oma kulul kirjastama. Sellest koostatakse eesti keele lugemik soome üliõpilastele.

1866. a hiljem ilmubki Helsingis eesti ilukirjanduse esimene klassikaline proosateos, mis sisaldab 43 muinasjuttu ja 18 kohamuistendit. Tiraaz on 500 eks ja kaanehinnaks 1 rbl ja 40 kop. 1870. a kirjutab Kreutzwald baltisaksa literaadile Schultz-Bertramile, et „meil säärase kõrge hinnaga veel ühtki ilmlikku raamatut pole müügile pole lastud. Ning ometi on sel ennekuulmatult suur minek – ligemale 200 eksemplari kogu tagavarast on läbi müüdnud.“

Vaatamata juttude populaarsusele rahva seas, kahtlevad aga mõned kirjamehed nende rahvaehtsuses. Millist teed pidi võis võõras aines meie muinasjuttudes jõuda talupoja suitsutaresse, küsitakse Kreutzwaldilt. Kirjamees vastab, et jutud pärinevad algusest lõpuni rahvasuust. Võõraid teemasid seletab ta aga eesti ammede ja lapsehoidjatega, keda peaaegu igal pool sakslaste lastetubades oli.

Nii oli päris loomulik, et laps mõne emalt või tädidelt kuulnud loo omakorda ammele või lapsehoidjale edasi jutustas.

Keda huvitab „Ennemistsete juttude“ täpsem päritolu, lugegu kindlasti August Annisti analüüsi juttude kohta, mille kokkuvõte on toodud ka käesoleva raamatu lõpus.

Artikli kirjutamisel on kasutatud H. Niidu järelsõna 1953. a „Eesti rahva ennemuistsetele juttudele“ ja L. Labe „Eesti rahva ennemuistsete juttude“ (1969).

TIINA TOMINGAS

Värvidest rääkides on enamik illustatsioonidest tehtud Reindorffil kahe tooniga: musta ja seepiapruuniga. Selle raamatu pruun on kuldsest särav ja põletatud savi meenuv. Hiljem, kui paber juba kolletab ja värvid tuhmuvad, väärastuvad ka need pildid omal kombel. Praegu on seda efekti võimalik lihtsalt saavutada öölambi valgel.

On teatud pildid, mis on selle raamatu ankruteks. Need tunneb ära selle järgi, et pärast mõningast vaatamist, tunduvad nad ruumilistena. Üks neist on kahtlemata Reindorffi illustatsioon, kus Vanapagan varast pilve peale upitab, et see Taevasa puhkpilli ära tooks. Selle järgi on tehtud teiste piltide värvikorreksioon, aga tuttav saba välgub ka karbi ja raamatu seljal. Kordi suuremana, kui ta on raamatu sisus. Ühtlasi peab Vanahalb seal valvama, et need lood raamatust iial otsa ei lõpe ja ka tulevaste põlvetele meelega saavad valmistama.

MART ANDERSON

TUNNUSTUS

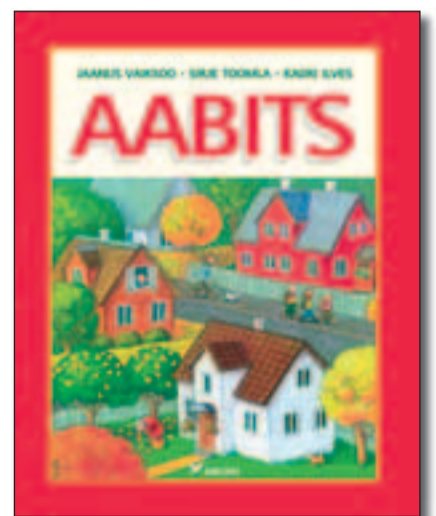

Aasta Rosin 2006

3. detsembril kuulutas Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus välja Aasta Rosina auhinna saaja. Seda hindu omistab Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus aasta kõige omanäolisemale või üllatavamale eesti lasteraamatule. Teabekeskuse töötajatest koosnev žürii tunnistas üksmeelselt auhinna väärilisiks ödede Maarja ja Kirke Kangro lasteraamatu „Puuviljadraakon“.

Autorid said auhinnaks rosinakotid ja rahalise preemia.

Tegemist on lustaka ja mõtlemapaneva looga puuvilja armastavast draakonist, kes ründab erinevaid puuviljariike, süües nende aiad lagedaks. Puuviljariigid panevad seljad kokku, et draakonit taltsutada, kuid hea lahenduse pakub välja hoopis väike poiss Eik.

EEPG 3. koht

Kirjastuse Koolibri aabits, mille autorid on Sirje Toomla ja Jaanus Vaiksoo, kunstnik Kadri Ilves, toimetaja Margit Ross ja kujundaja Endla Toots pälvis EEGP (European Educational Publishers Group) korraldataval õppekirjanduse konkursil pronksise autasu, mis anti üle Frankfurdi raamatumessi avapäeval toimunud pidulik tseremoonial. Juba kuuendat korda toimuv konkursil hinnatakse õpikuid kahes kategoorias – 1.–6. ja 9.–12. klass.

Paremusjärjestus kujuneb EEGP liikmeskirjastuste ja seitsmest õppekirjanduse ekspertidest koosneva žürii hinnangu põhjal.

Esikoha võitis algklasside kategoorias Hispaania kirjastuse Editorial Vicens Vives inimese- ja loodusõpetuse õpik ning põhikooli- ja gümnaasiumiõpikute kategoorias Šveitsi kirjastuse Lehrmittelverlag des Kantons Zürich prantsuse keele õpik.

2006 TOP 10

1
Jane Wightwick
15 minutit inglise keelt

2
Beck Ward,
Andrew Crowson
Karm tehnika.
Suured masinad

3
Riietamine.
Haldjad, printsessid
ja baleriinid

4
Caroline Lemoine
15 minutit prantsuse keelt

5
Francesca Logi
15 minutit itaalia keelt

6
101 nõuannet. Koogid

7
Judy West
Ball vesiroosi
lehel

8
B. Fogle
101 nõuannet.
Kui kodus on koer

9
Tuhkatriinu ja
teised muinasjutud

10
Maarja Kangro,
Kirke Kangro
Puuvilja-
draakon

TERVIST, TERVIS!

Kirjastus vabandab 5. klassi inimeseõpetuse õppekomplekti „Tervist, tervis!” viibimise pärast, kuid loodab, et nüüdseks lõppev põhjalik töö ja konstruktiivsed arutelud inimeseõpetuse ainenõukogus muudavad komplekti täiuslikuks ja kompenseerivad ootusaja.

5. klassi inimeseõpetuse õpik ja töövihik „Tervist, tervis!” arvestavad riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse ning ainekava eesmärgi ja põhimõtteid. Õpik lähtub tervise olemuse eri aspektidest ja loob tervise tervikliku käsitluse, arvestades tervise kehalist, vaimset ja sotsiaalset aspekti. Õpik sisaldab kümnet peatükki, mis käsitlevad riikliku ainekava kohustuslike teemasid ning seostuvad läbivate teemade ja teiste õppeainetega. Esimene ja teine peatükk õpetavad väärtustama tervise erinevaid aspekte, tervist mõjutavaid tegureid ja jälgima enda tervislikku seisundit. Vaimse tervise teemad aitavad kujundada positiivset suhtumist endas ja teistesse ning õpetavad käituma erinevates vaimse pingel olukordades. Neljas peatükk käsitleb tervislikku toitumist. Kehalise aktiivsuse teemad aitavad teadvustada füüsilise aktiivsuse tervistavat mõju ja võimaluste mitmekesisust. Soolise arengu õppimisel tutvub õpilane murdeea eripäradega: kes ta on ja milline ta võib näida teistele. Peatükk tutvustab ka murdeea kaasnevaid psüühilisi ja füsioloogilisi muutusi. Seitsmes peatükk annab teavet narkootiliste ainete negatiivsest toimest ja õpetab hoiduma kahjulike ainete proovimisest ja tarvitamisest. Õnnetusjuhtumiste ja esmaabi teemad on koonda-

tud ühte peatükki ning õpetavad nii ohuolukordi vältima kui ka ennast ja teisi õnnetusse sattudes abistama, õpitakse ka seda, kuidas hoiduda nakkuslikest ja mittennakkuslikest haigustest. Viimane osa, keskkond ja tervis, õpetab käituma erinevates füüsilistes ja psühhosotsiaalsetes keskkonna tingimustes ning annab teavet tervist tugevdavatest ja kahjustavatest keskkonnateguritest.

Õppematerjali koostamisel on arvestatud, et nii õpik kui ka töövihik oleksid õpilasele jõukohased ka iseseisvalt töötades, kuid õpetaja vahendusel mõistab õpilane paremini teooria seost praktikaga. Õpik sisaldab palju lühilugusid eakaaslastelt, mis suunavad peatüki alguses kõiki õpilasi õppes aktiivselt osalema, sama eesmärgiga on ka küsimused ja ülesanded peatüki lõpus. Õpiku ja töövihiku harjutused suunavad õpilast ise avastama ja uut infot otsima.

Töövihiku teemad kattuvad õpikus käsitletavate peatükkidega, moodustades ühtse terviku. Töövihiku ülesanded suunavad õpitavat informatsiooni võrdlema, analüüsima, hindama ja kasutama, arendavad kriitilist ja loovmõtlemist. Mõnede harjutuste tegemiseks tuleb kasutada infotehnoloogia võimalusi. Töövihiku harjutuste valikul on lähtutud põhimõttest, et õpilasel ei ole vaja tavalist vihikut.

Väga positiivseks võib pidada seda, et kõiki peatükke ja harjutusi on õpilased juba enne trükiste ilmumist lugenud ja lahendanud, mis aitas muuta need eakohasemaks ja huvitavamaks.

Teemade käsitlemise muudavad lihtsamini mõistetavaks ja huvitavamaks õppeotstarbelised tabelid, illustatsioonid, joonised, fotod jms.

Komplekti maht on veidi suurem, kui inimeseõpetuse 35 tunniga õppeaastas käsitleda jõuaks, kuid see annab õpetajale võimaluse teha ülesannete ja harjutuste hulgast valik. Samuti võimaldab see mitmekesistada õpitulemuste kontrollimise vorme, sisaldades nii suulist kui ka kirjalikku küsitlust, praktilisi ülesandeid ja tegevusi, mis on igapäevaeluga lihtsalt seostatavad. Õpilaste iseseisvalt sooritatud ülesannete puhul toimub kontroll, mis ei ole alati hindeline, vaid õpilasele antakse hinnang ülesande sooritamise õigsuse kohta. Hindega hinnatakse alateemade tundmist ja mahukamaid koduseid töid. Teemade paljususest ja tundide vähesusest tulenevalt on soovitatav terviseõpetuses kontrolltöid mitte teha.

Inimeseõpetuse erinevaid teemasid saab hästi seostada teiste õppeainetega. Pole oluline, kas teemasid käsitletakse tundides üheaegselt või

viitab inimeseõpetuse õpetaja seostatavale ainele. Paremini on muidugi see, kui integreeritavas õppeaines on juba sarnased teemad või ülesanded esinenud. Näiteks võib õpetaja öelda, et matemaatika õpikus on üks ülesanne sportimise kohta ja et arutleme nüüd selle üle.

Terviseõpetuse teemade seostamist riikliku õppekava kohustuslike läbivate teemadega on võimalik teha mitmeti.

Töövihikus on ülesandeid, mis nõuavad infotehnoloogia vahendite kasutamist. Õppematerjalide komplekt annab õpetajale võimaluse valida, millise teema või töökorraldusega teha üks tund õppeaastas kooli arvutiklassis. Koduseid ülesandeid võivad õpilased, kellel on selleks võimalus, saata õpetajale e-posti kaudu.

Elukutse valikut saab seostada ema ja isa elukutsega, vaimse ja füüsilise töö teemaga, haiguste ning keskkonnateemaga. Keskkonna ja säästva arengu valdkonnad saab planeerida keskkonna harjutustesse. Liiklus on kõige enam seostatud õnnetuste ja esmaabi teemaga.

Inimeseõpetus on õppeaine, mis annab teadmisi ja oskusi inimesest endast ja teistest tema ümber ning õpetab paljudes eluvaldkondades edukalt toime tulema.

Terviseõpetuse iga teema kohta võib öelda, et selle põhitõed on väga vanad, kuid pidevalt muutuvast ühiskonnast tulenevalt on õppeaine uue- ne, kaasajaga ja väga elulähedane. Seda põhimõtet uus õppematerjali komplekt ka kinnitab.

KERSTI LEPIK
autor

TÄHED KÄTTE!

Kirjavihik kuulub I kooliastme eesti keele õppekomplekti „Ilus emakeel”. Ta on seotud aabitsa, aabitsa töövihiku ja „Jaagupi esimese koolisügisega”.

Koolis hakatakse kirjavihikut kasutama ajal, mil toimub üleminek väiketähtega lugemisele.

Kirjatehnika arendamine algab mitmekesisest käelisest tegevusest – joonistamine, meisterdamine, rütmiharjutused, kirjutamine eri vahenditega suurele paberile, tapeedile jne. Lapse käekirja arendamisel on suur tähtsus kirja eelharjutustel ehk mustrite joonistamisel. Mustreid võib joonistada rütmifraaside või laulu saatel lapse enda vabalt tõmmatud joonte vahele, kuid ka etteantud ruudustikku. Esialgu teeb õpetaja näidise klassi tahvlile ning koos õpitakse selgeks rütmifraas. Seejärel harjutavad lapsed mustriirida suurel paberil vabalt valitud kirjutusvahendiga (viltpliiats, rasvakriit, värviline pliiats). Edasi joonistatakse töövihikusse. Kirjatehnika eelharjutuste ja

mustriiridade põhiülesandeks on käsi vabalt liikuma saada.

Vihik algab meeldetuletusega reavahe jätmise kohta. Esimesi lehekülgi täidavad mustriharjutused. Järgnevad tähekujudele pühendatud lehepaarid – järgnevus on traditsiooniline (alustatakse I-st). Lõpetatakse võortähtede tähekujudega, mis on koondatud kahele viimasele lehepaarile.

Iga lehepaar on tihedalt läbi põimitud aabitsa, selle töövihiku ja „Jaagupi esimese koolisügisega” teemadega. Võimalusel on arvestatud ka õpitavate keeleteemadega.

Kirjavihikut täidavad juba aabitsast ja töövihikust tuttava Kadri Ilvese illustatsioonid. Neid on lapsel võimalus lõpetada, täiendada, jätkata, värvida. Mitmel leheküljel on kir-

ja eelharjutuste mustrid ka pildi sees. Pea kõikide piltide järgi on võimalik jutustada ja lauseid moodustada.

Kirjavihiku õpetajale määratud osa on olemas ka õpetajaraamatus, kus on toodud mustriharjutuste näidised.

Lehepaarid on üles ehitatud ühtviisi. Iga lehekülje ülaserasvas on suur näidistäht, mida laps peaks korduvalt rasvakriidi või värvpliiatsiga üle kirjutama. Taustaks on pilt tähe- ja/või teemaseoste loomiseks.

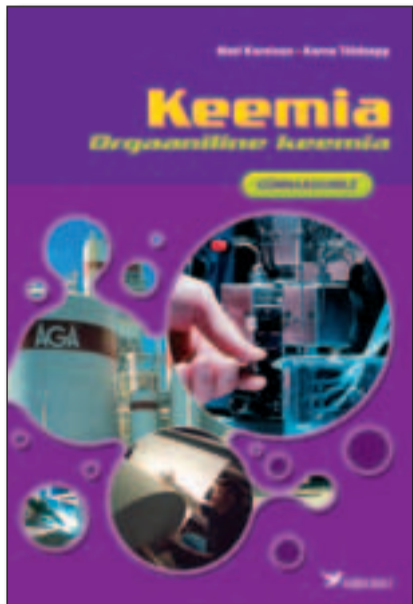
Harjutamiseks on kolm kirjasuurt: suure vahega üksiktähe harjutamine, seotud tähtede harjutamine, sõna kirjutamine ning pilt ja selle järgi sõna kirjutamine.

Kirjavihiku lõpetab suur pildi- ja tähelehekülg. Iga õpitud täht kirjutatakse üle ja värvitakse selle kohta käiv pilt. Kõiki kirjatähti läbi tehes on tulemuseks ilus värviline lehekülg.

SIRJE TOOMLA
autor

ORGAANILINE KEEMIA

Õpiku autoriteks on rahvusvaheliselt tunnustatud molekulaartechnoloogia professor Mati Karelson ja pedagoogikaprofessor Arne Tõldepp. Orgaanilise keemia spetsialisti ja keemia didaktikat valdava tead-

lase koostöona on valminud õpik, mis oma loogiliselt ülesehituselt ja ainekäsitlusel erineb oluliselt praegu kasutusel olevast orgaanilise keemia õpikust.

Orgaanilise keemia õpetamise eesmärk on, et õpilased suudaksid keemiatunnis õpitut õigesti seostada igapäevaelu poolt pakutavate probleemide ja olukordadega. 19. sajandi lõpus määratleti orgaanilist keemiat kui süsivesinike ja nende derivaatide keemiat. Süsinikuühendite keemia on eelkõige funktsionaalsete rühmade keemia, sest nende alusel liigitatakse kõik orgaanilised ühendid aineklassidesse.

Õpik ongi üles ehitatud nii, et orgaanilise keemia olemus võimalikult selgesti esile tuleks, iga uus mõiste kasvab välja eelnevast. Ühte peatükki on koondatud kõik süsivesinikud, millest johtuvad kõik teised orgaaniliste ainete klassid, eeskätt nende ehitus ja nimetused. Õpikus on rõhk pandud loogilisele seosele

aineklasside vahel alates süsivesinikest kuni kolme, inimese jaoks igapäevaelus kõige tähtsama aineklassini, milleks on süsivesikud, rasvad ja valgud. Kooli bioloogia kursus käsitleb nende osa eluprotsessis bioloogiliste funktsioonide tasandilt. Orgaanilise keemia kursus annab seletuse aine omaduste ja aine koostise ning ehituse vahelisele seosele.

Nimetuste andmisel on püütud vähendada võõrsõnade kasutamist.

Iga peatüki lõpul on tavaliste küsimuste asemel probleemülesanded pealkirjaga "Mõttele, otsusta, lahenda". Kindlasti tõstab selline ülesande püstitamine õpilaste motivatsiooni ja ärgitab loovale mõtetegevusele. Õigete ja väärte lahenduste hindamisel on materjal psühholoogiliselt paremini vastuvõetav ja omandatakse tõhusamalt.

Õpikul on kaks taset, mis võimaldavad õpetamist ja õppimist süvendatud või lihtsustatud kursuseks. On võimalik saada terviklik ülevaade

orgaanilisest keemiast ja selle teoreetilise alusest. Samas on suhteliselt kerge teha valik elulise ettekujutuse saamiseks orgaanilisest keemiast.

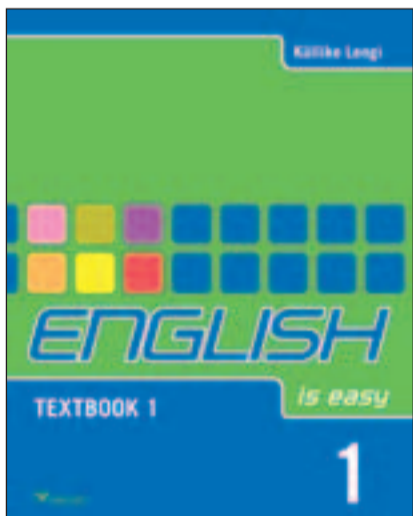
Õpiku positiivse poole pealt tuleks märkida ka tugevat sotsiaalset aspekti. Näiteks mürgise metanooli ja propanooli kasutamist etanooli asemel puhastusvahendite ja olmekemikaalide koostises on õigustatud ainult sellega, et etanoolil on ainsana aktsiisimaks peal.

Õpikus on meeldivalt hoomatav kodulembesus. Võõramaist illustreerivat materjali on praktiliselt välditud, pildimaterjal ja näited on enamikus eestimaistest ettevõtetest, eesti teadlaste tegevusest ja saavutustest.

Autorite pikaajaline koostöö AS Eesti AGA-ga on võimaldanud gaaside osa huvitava ja kaasaegse käsitluse.

MALLE SOLNISON
Tallinna Mustamäe Gümnaasiumi keemiaõpetaja

ENGLISH IS EASY

English is Easy 1 on esimene raamat neljaastmelisest inglise keele kursusest B-keele õpetamiseks Eesti üldharidusliku kooli 6., 7., 8. ja 9. klassis. Esimene raamat - *English is Easy 1* on inglise keele kui teise võõrkeele õpetamise algkursus. Õpiku eesmärgiks on luua õppijatele huvitav ja stimu-

leeriv keskkond esimeste sammude astumisel keele õppimises. Järgnevad kolm samasse seeriasse kuuluvat raamatut jätkavad õpetamise protsessi, viies õpilased 9. klassi lõpetamisel riikliku õppekava poolt nõutavale keeletasemele. Kuna kursus on ette nähtud eelkõige teismeliste õpetamiseks, on nimetatud vanuses laste huvitav leidnud olulist kajastamist õpikute koostamisel.

English is Easy 1 koosneb: Textbook 1, Textbook 2, Workbook 1, Workbook 2, Teacher's Book ning 2 CD-d. Õpik on jagatud 7 sektsiooniks ja iga sektsioon koosneb 6 õppetükist. Ühe õppetüki materjali omandamiseks peaks kuluma keskmiselt 2 akadeemilist tundi. Igale sektsioonile järgneb üks kordamisõppetükk. Terve esimese astme kursuse pikkus on 105 akadeemilist tundi. Esimesed kuus õppetükki on mõeldud suuliseks eelkursuseks.

Töövihiku ülesandeks on pakkuda õpilastele täiendavat praktikat õpitud

uute grammatikateemade ja sõnavara kinnistamiseks.

Õpetaja raamat Teacher's Book abistab õpetajat materjali esitamisel ja õpilaste edukuse jälgimisel õppimise käigus. Testid koos vastustega on esitatud õpetaja raamatu lõpus.

English is Easy 1-le järgnevad õpikud *English is Easy 2, 3 ja 4* järgivad põhimõtteliselt sarnast struktuuri, kuigi need ei ilmu enam mitte kahes, vaid ühes köites ning nende juurde kuulub vaid üks CD. Erinevuseks on see, et alates *English is Easy 2-st* on iga sektsioonil oma kindel alateema – sõbrad, kodu ja perekond, kultuur, tervis ja elustiil, jms. Kõik antud sektsiooni alla kuuluvad õppetükid lähtuvad konkreetselt alateemast, kajastades selle erinevaid aspekte. Nagu *English is Easy 1-s*, nii on ka kõigis järgnevates õpikutes iga õppetüki lõpus huvilugemise rubriik Reading for Fun, mis on mõeldud sõnaraamatuga lugemiseks kas klassis või kodus.

Samuti sisaldavad *English is Easy 2, 3 ja 4* pärast iga sektsiooni ka õpilastele iseseisvaks projektitööks ettenähtud ülesannet. Uudne on kõigi järgnevate õpikute juures seegi, et töövihikusse on iga sektsiooni materjali läbivõtmise järel toodud enesekontrolli harjutused Self-Check Exercises, mis on mõeldud selleks, et õpilased saaksid iseseisvalt oma edusamme materjali omandamisel kontrollida. Ka hääldusharjutused ei ole järgnevates õpikutes enam iga õppetüki koostisosaks, vaid on viidud iga sektsiooni lõppu. Kuna iga õpiku lõpus on fonetiline tähestik ühes näidissõnadega, on õpetajal võimalik oma äranägemise järgi lasta õpilastel igal ajal inglise keele häälikuid praktiseerida. Õpetaja raamatud saavad olema endiselt abiks materjali õpetamisel ja testimisel.

KÜLLIKE LENGI
autor

KOOLIGEograafia Sõnastik

Liisa-Kai Pihlaku koostatud uus geograafiasõnastik erineb 2002. aastal ilmunud „Õpilase geograafiasõnastikust” mitmeti. Sõnastik on mõeldud kasutamiseks nii põhikooli kui ka gümnaasiumi õpilastele.

Sõnastiku koostamisel on lähtutud kehtivast ainekavast ja seletatud õpilastele vajalikke loodusgeograafia ning inim- ja majandusgeograafia mõisteid, mis esinevad kasutusel olevates õpikutes (olenemata autoritest ja kirjastusest). Koostaja praktilistest kogemustest johtuvalt on peetud vajalikuks lisada ka selliste mitte geograafia-alaste sõnade seletusi, mis

võimaldavad geograafiaõpiku teksti paremini mõista.

Uues sõnastikus on keerulisemate mõistete juures joonised: graafilised näiteid on nii mullaprofiili, mussoonide, oklusioonifrondi kui ka jõeoru, randla või ookeanide põhjareljeefi näitlikustamiseks. Lisaks geoloogilise ajaarvamise ning kliimavõõtmete ja loodusvööndite tabelitele andmeid olulisemate rahvusvaheliste majandusorganisatsioonide kohta.

Sõnastik on väikesformaadiline: nii on õpilasel seda mugav koos töövihiku ja õpikuga kaasas kanda ja vajadusel kasutada.

Sõnastik on õpilasele abiks igapäevases koolitöös ja kontrolltöödeks valmistumisel. Siit peaks abi saama niipea, kui tekib soov ja vajadus geograafiaga seotud paremini mõista. Loomulikult saab sõnastikku kasutada põhikooli lõpu- või gümnaasiumi riigieksamiks valmistumisel, viktooriinide, olümpiaadide eeltööl jne.

Kahtlemata on sõnastik käepäraseks õppevahendiks ka noorele õpetajale ja ilma erihariduseta geograafiaõpetajale.

MALLE SOOSAAR
toimetaja

KINGITUS 2006

1

Nicola Cinquetti,
Stefano Morri
Punamütsike

2

Judy West,
Maggie Kneen
Ball vesiroosi lehel

3

Abigail Wheatley,
Struan Reid
Arheoloogia

4

Jüri Kotšinev
Kahepäise kotka tiiva all

5

Leho Lõhmus
Nõmme ajalugu

6

Jan Gympel
Arhitektuuri ajalugu

7

Anna-Carola Krauße
Maalikunsti ajalugu

8

Joanna Egert-Romanowska
Malgorzata Omilanowska
Silmaringi reisiruut.
Saksamaa

9

Dieter Beaujean
Vincent Van Gogh

10

Alexandra Grömling
Michelangelo
Buonarroti

FILOSOOFIA LINNULENNULT

Raamat on väga omapärase välimusega: valged kaaned ning helepruun sisu. Silmas pidades raamatu aimatavat eesmärki – teha filosoofia populaarsemaks – on taoline välimusega eksperimenteerimine täiesti õigustatud.

Illustreeritud on raamat väga rikkalikult – ligikaudu neljandik mahust on joonistused. Vähemalt osa neist on minu jaoks meeldivalt retrohõngulised, möödunud sajandi esimese poole stiilis. Osa illustatsioonidest on sisuga nõrgalt seotud, kuid raamatut elavdavad nad küll. Samuti toimib ka teksti kujundus. Ühel ja samal leheküljel esinevad vähemalt kaks erinevat kirja, teksti rõhutamiseks on kasutatud muuhulgas allajoonimist ja suurtähti, mõnikord koguni korruga. Võib-olla pole see kooskõlas kujunduse heade tavade, kuid kogu raamatu välist omapära arvestades on täiesti kohane.

Raamat jätab veidi konseptiliku mulje (mõnele võib see just meeldida). Iga lõigu ees on täht ning kirjapandu on pigem mõttekatked kui

tervikuks põimitud jutt. Konsepti muljet tugevdavad ka mõned illustatsioonid, mille autoriks võiks vabalt mõelda kunstnikukäega tudengi, kellel filosoofia loengus kohati igav hakkab. Näiteks kujutab leheküljel 63 üks pilt sigarit suitsetavat meest, kes ütleb: „Ma ei tõmba kunagi alla.“ Pildi all on tekst: „Meelitused on head, kui te neid alla ei tõmba!“ Kuidagi haakub see Sokratesega. Samal leheküljel on kujutatud möödunud sajandi esimese poole moedaami, kes toleaeagsele telefoni lausub: „Oh, Sokrates on nii suur kangelaane!“ Konsepti muljet suurendavad veel mõned kahtlase väärtusega laused, nagu näiteks: „Utilitarist: põhimõttelase isik, kes usub üldiselt, et eesmärk pühitseb abinõu“ (lk 118); „Kanti filosoofia tegelikult saavutuseks oli kunstnike ja unistajate filosoofilise kire taassüütamine. Hurraa Kantile!“ (lk 126). Kui õppejõud just ei dikteeri, mida kirja panna, siis võib ikka juhtuda, et mõne konsepti nägemine lausa vapustaks teda: ma ju ei öelnud nii!

„Igaüks on mingil eluhetkel filosoof,“ ütleb autor (lk 14) ning selleks ei pea olema ülikoolis filosoofiat õppinud. „Tarvis on ainult avatud ja uurivat vaimulaadi“ (lk 15). „Kui te ei ole rahul sellega, kuidas nüüd maailm oma suurtele küsimustele vastab, ning te olete nende vastuste lummusest vabanenud, siis olete teel filosoofiks saamise poole“ (lk 17). Sellised mõtteavaldused julgustavad filosoferima.

Samas võib see julguse kohe kaotada minna, sest mõnd filosoofi on autor esitlenud naeruväärses valguses: Empedoklest (lk 46), Thomast Aquinost (lk 91), Fukuyamat (lk 131), keelefilosoofe (lk 153).

Hakka siis veel filosoferima! Äkki teen midagi valesti?

Jah, mõni võib küll julguse kaotada, kuid mõne jaoks kõlavad taolised tsitaadid ehk hoopis vabastavana. Pean silmas neid tudengeid, kelle vaimu on püütud vägistada mõne filosoofi süstemaatilise ülistamisega.

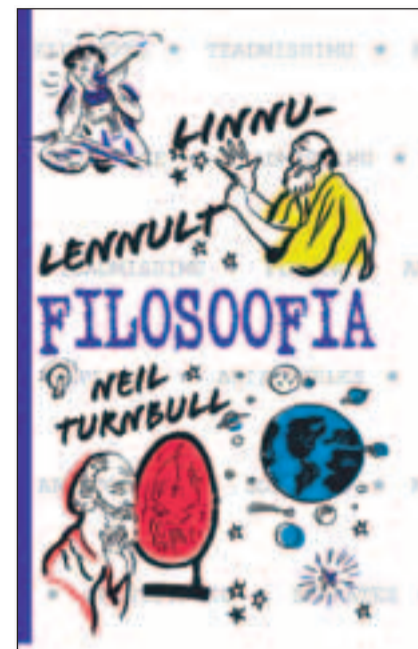
Muidugi on ühe filosoofi eelistamine teisele isikliku maitse küsimus.

Autor annab mõnes kohas selgelt mõista oma väärtushinnangutest ka väljaspool filosoofiat:

„Kuid filosoofide tõde ei ole mingi harjumuspärane ja läbiuurimata hetkel moes olev tõde. Või siis tõde, mille on sünnitanud poliitikud, ajakirjanikud ja karjääriakadeemikud, kes ei tunneks tõde ära ka siis, kui see naabermaajätk koliks“ (lk 14).

„Nii on näiteks tõrud potentsiaalsed puud, lapsed potentsiaalsed täiskasvanud ja poliitikud potentsiaalsed vargad“ (lk 73)

Viimase tsitaadiga selgitas autor Aristotelese kategooriaid võimalik ja tegelik. Autor ei esine lihtsalt info edastajana, vaid näitab end ka isiksena. Kellel on sarnased väärtushinnangud, see vaatab raamatut hoopis teise pilguga, sest tunneb autoris ära n-ö oma inimese. Muidugi on inimesed erinevad, kuid kujundlikult öeldes peaks tarbitav vaimne toit olema tasakaalustatud, s.t lugeda tuleks erinevaid autoreid. Eesti keeles on filosoofiaalast õppekirjandust ilmunud päris palju ning mina soovitan

sin küll kõigil filosoofiahuvilistel liisaks juba ilmunutele ka kõne all olev raamat läbi lugeda. See süntees, mis tulemusena kellegi peas valmib, ongi juba tema isiklik filosoofia.

INDREK MEOS

KOOLITUSED 2007. AASTA TALVEL

INGLISE KEEL PÕHIKOOLIS

5. jaanuaril 2007 Tallinnas Rahvakultuuri keskus (Vilmsi 55) toimuv koolitus tutvustatakse Koolibri kirjastuse uut A-keele õppekomplekti **English Step by Step** ja B-keele õppekomplekti **English is Easy**. Õpikute autorid **Mari Peets** ja **Küllike Lengi** räägivad nii praeguseks juba ilmunud õpikutest kui ka nendest, mis on plaanis valmis saada järgmise õppeaasta alguseks.

Päevakava:

11.00–12.30 A-keele õppekomplekti **English Step by Step 3** tutvustab **Mari Peets**

12.30–13.00 Kohvipaus

13.00–14.30 B-keele õppekomplekti **English is Easy 1** tutvustab **Küllike Lengi**

EESTI KEEL JA KIRJANDUS II KOOLIASTMES

Koolitus toimub **4. jaanuaril 2007** Tallinnas Rahvakultuuri Keskuses aadressil **Vilmsi 55**.

Päevakava:

11.00–12.30 **Sinasõprus keelega**. 4. klassi eesti keele õpik

12.30–12.45 Kohvipaus

12.45–14.15 **Pesapuud**. 5. klassi eesti keele õpik

14.15–14.30 Kohvipaus

14.30–16.00 **Tuulepesad**. 5. klassi kirjanduse õpik

Koolituse viivad läbi õpikute autorid **Reet Bobõlski**, **Helin Puksand**, **Merike Vardja** ja **Kaider Vardja**.

KIRJANDUS GÜMNAASIUMIS

Koolitus toimub **17. jaanuaril 2007** Tallinnas Tervise Arengu Instituudis aadressil **Hiiu 42**, **24. jaanuaril** Pärnu Maavalitsuses aadressil **Akadeemia 2** ja **31. jaanuaril** Tartus aadressil **Aleksandri 14**.

Päevakava:

12.00–13.30 Eesti kirjandus gümnaasiumile (**Vanem eesti kirjandus**, **Eesti kirjandus 20. sajandi I poolel** ja **Uuem eesti kirjandus**). Esineb õpikute konsultant ja sisutoimetaja **Maaja Hage**.

13.30–14.00 Kohvipaus

14.00–15.30 Maailmakirjandus gümnaasiumile (**Kirjandus antiigist renessansini** ja **Kirjandus barokist romantismini**).

Esineb õpikute autor **Anne Nahkur**.

Koolitused on õpetajatele tasuta, osavõtjad saavad töendi.
Osavõtusoovist palume kindlasti teatada kas telefonil 6515300, e-postiga maire@koolibri.ee või Koolibri kodulehel.
Lisainformatsiooni meie väljaannete kohta leiate kirjastuse kodulehelt www.koolibri.ee